

LOKALNY AMBASADOR PRAW DOKTORANTA 4.0

www.prawadoktoranta.pl

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Zadanie publiczne współfinansowane ze środków otrzymanych w 2024 r. od Ministra Nauki w ramach konkursu „Organizowanie i animowanie działań na rzecz środowiska akademickiego”.

LOKALNY AMBASADOR
PRAW DOKTORANTA 4.0
www.prawadoktoranta.pl

§

KODEKS

PRAW I OBOWIĄZKÓW DOKTORANTA

Opracowanie: mgr Monika Wilanowska

Stan prawny: 15 października 2024 r.

Warszawa, 15 października 2024 r.

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Zadanie publiczne współfinansowane ze środków otrzymanych w 2024 r. od Ministra Nauki w ramach konkursu „Organizowanie i animowanie działań na rzecz środowiska akademickiego”.

Wprowadzenie

Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (PSWiN) określa zarówno zasady kształcenia w szkołach doktorskich, jak i wymagania jakie musi spełniać kandydat do uzyskania stopnia naukowego doktora. Podkreślić jednakże należy, że z treści postanowień wskazanej ustawy dotyczących kształcenia w szkole doktorskiej wynika wiele praw i obowiązków doktoranta. Owe prawa i obowiązki mogą zostać doprecyzowane i skonkretyzowane w regulaminach poszczególnych szkół doktorskich. Należy zaznaczyć, że tego typu akty prawa wewnętrznego nie mogą regulować ich w sposób sprzeczny z przepisami PSWiN.

Niniejszy Kodeks stanowi syntetyczny i kompleksowy zbiór praw i obowiązków doktoranta wynikających z powszechnie obowiązujących w naszym kraju przepisów prawa. Zaznaczyć trzeba, że niejednokrotnie język prawny nie umożliwi odbiorcom nieposiadającym wykształcenia prawniczego na właściwe zinterpretowanie określonych w przepisach prawa praw i obowiązków doktoranta. Przygotowanie tego opracowania miało zatem na celu ich wskazanie i omówienie w formie przystępnej i zrozumiałej dla każdej zainteresowanej osoby. Podkreślenia wymaga również to, że w Kodeksie wskazano dodatkowo praktyczne uwagi istotne przy stosowaniu regulacji statującej dane prawo i obowiązek.

Kodeks został przygotowany w ramach projektu „Lokalny Ambasador Praw Doktoranta 4.0”. Opracowanie to stanowi materiał dedykowany nie tylko Lokalnym Ambasadorom Praw Doktoranta w celu wsparcia ich działalności, ale również całej społeczności doktorantów. Mamy bowiem nadzieję, że jego lektura pozwoli doktorantom wyzbyc się wszelkich wątpliwości interpretacyjnych dotyczących przysługujących im praw i nałożonych wobec nich obowiązków

Monika Wilanowska

Autor Kodeksu

Barbara Pietrzyk-Tobiasz

Koordynator Projektu

PRAWA DOKTORANTA

§ 1. Prawo do opieki promotorskiej

1. Opieka naukowa nad przygotowaniem rozprawy doktorskiej jest sprawowana przez promotora lub promotorów albo przez promotora i promotora pomocniczego.
2. Promotorem i recenzentem może być osoba posiadająca stopień doktora habilitowanego lub tytuł profesora, a promotorem pomocniczym – osoba posiadająca stopień doktora.
3. Promotorem i recenzentem może być osoba niespełniająca tych warunków, która jest pracownikiem zagranicznej uczelni lub instytucji naukowej, jeżeli organ nadający stopień doktora, uzna, że osoba ta posiada znaczące osiągnięcia w zakresie zagadnień naukowych, których dotyczy rozprawa doktorska.
4. Promotorem nie może zostać osoba, która w okresie ostatnich 5 lat:
 - 1) była promotorem 4 doktorantów, którzy zostali skreśleni z listy doktorantów z powodu negatywnego wyniku oceny śródkresowej, lub
 - 2) sprawowała opiekę nad przygotowaniem rozprawy przez co najmniej 2 osoby ubiegające się o stopień doktora, które nie uzyskały pozytywnych recenzji.

5. W terminie 3 miesięcy od dnia podjęcia kształcenia doktorantowi wyznacza się promotora lub promotorów.

6. Regulamin szkoły doktorskiej określa organizację kształcenia w zakresie nieuregulowanym w ustawie, w szczególności sposób wyznaczania i zmiany promotora, promotorów lub promotora pomocniczego.

Każdy doktorant posiada prawo do przygotowania rozprawy doktorskiej pod opieką naukową promotora lub promotorów albo promotora i promotora pomocniczego. Przepisy ustawy nie określają szczegółowo tego, czym powinno charakteryzować się owo pełnienie opieki naukowej nad pracą realizowaną przez doktoranta. W doktrynie można spotkać się ze stanowiskiem wskazującym na to, że promotor powinien pełnić równocześnie funkcje mistrza, eksperta, łącznika i nawigatora (zob. J. Szczepkowski, *Opieka promotorska*, [w]: W. Kiełbasiński, M. Dorochoicz (red.), *Status doktorantów w ustawie 2.0.*, Toruń 2022, s. 27).

Należy podkreślić, że w przepisach PSWiN nie wskazano kompleksowego katalogu zadań, jakie mają być realizowane przez promotora i promotora pomocniczego. Z poszczególnych przepisów tej ustawy dotyczących kształcenia w szkole doktorskiej można wyodrębnić jedynie dwa konkretne obowiązki związane z pełnieniem opieki promotorskiej:

- 1) obowiązek uzgodnienia z doktorantem indywidualnego planu badawczego (art. 202 ust. 1 PSWiN);
- 2) obowiązek wyrażenia opinii dotyczącej ukończonej rozprawy doktorskiej doktoranta (art. 204 ust. 1 PSWiN).

Warto wskazać, iż wskazany w pkt 1 obowiązek uzgodnienia indywidualnego planu badawczego z doktorantem powoduje, że między promotorem a doktorantem powinno istnieć porozumienie co do jego treści, którego wypracowanie może przybrać co do zasady dowolną postać ustaloną indywidualnie między konkretnymi osobami (*B. Pietrzyk-Tobiasz, Indywidualny plan badawczy w świetle ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce – teoria i praktyka, Acta Iuridica Resoviensia 2021, Nr 4(35), s. 338*).

Zaznaczyć również trzeba, że przypadku osób kształcących się w szkołach doktorskich wyznaczenie promotora odbywa się w terminie 3 miesięcy od dnia podjęcia kształcenia. Należy jednakże wskazać, że termin ten odnosi się jedynie do wyznaczenia promotora, a nie promotora pomocniczego.

Co istotne, ustawa nie reguluje w sposób kompleksowy kwestii dotyczącej zasad wyznaczania promotora. Przepisy określające tryb wyznaczania i zmiany promotora, promotorów lub promotora pomocniczego powinny zostać zawarte w regulaminie danej szkoły doktorskiej.

Podstawa prawna

art. 190 ust. 1 i 4-6, art. 201 ust. 1 i 2, art. 204 ust. 1, art. 205 ust. 1 pkt 1 PSWiN

Orzeczenia

1. Wyrok NSA z 18.5.2021 r., III OSK 834/21, Legalis;
2. Wyrok WSA w Poznaniu z 8.4.2010 r., IV SA/Po 942/09, Legalis.

§ 2. Prawo do urlopu na przygotowanie rozprawy doktorskiej lub na przygotowanie się do obrony rozprawy doktorskiej

1. Pracownikowi niebędącemu nauczycielem akademickim lub pracownikiem naukowym przysługuje, na jego wniosek:

1) urlop na przygotowanie rozprawy doktorskiej lub na przygotowanie się do obrony rozprawy doktorskiej, udzielany w terminie uzgodnionym z pracodawcą, w wymiarze 28 dni, które w rozumieniu odrębnych przepisów są dla tego pracownika dniami pracy, oraz

2) zwolnienie od pracy na obronę rozprawy doktorskiej.

2. Za okres urlopu oraz zwolnienia od pracy pracownikowi przysługuje wynagrodzenie ustalane jak za urlop wypoczynkowy.

Przepisy zawarte w PSWiN regulują uprawnienie do skorzystania przez doktoranta będącego pracownikiem (z wyłączeniem pracy w charakterze nauczyciela akademickiego lub pracownika naukowego) z dwóch rodzajów urlopu tj. urlopu na przygotowanie rozprawy doktorskiej lub urlopu na przygotowanie się do obrony rozprawy doktorskiej.

Dany urlop udzielany jest na wniosek doktoranta skierowany do pracodawcy. Wniosek pracownika obliguje pracodawcę do udzielenia takiego urlopu, jednak z zastrzeżeniem konieczności uzgodnienia z nim terminu jego wykorzystania (*Opinia prawna w przedmiocie udzielenia urlopu na przygotowanie rozprawy doktorskiej z 27.7.2021 r., KR.D.RPD.99.1.2021, <https://prawadoktoranta.pl/wpcontent/uploads/2021/08/Opinia-prawna-w-przedmiocie-udzielenia-urlopu-na-przygotowanie-rozprawy-doktorskiej.pdf>, dostęp: 20.11.2023 r.*).

Podkreślić przy tym trzeba, że urlop nie musi być wykorzystany jednorazowo.

Zaznaczyć należy, że niezależnie od tego, która z przesłanek jest podstawą udzielenia urlopu, maksymalny jego wymiar wynosi 28 dni (B. Pietrzyk-Tobiasz, *Komentarz do art. 196 PSWiN*, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza*, Warszawa 2024).

Doktorant może zatem wykorzystać wspomniane 28 dni jako urlop na przygotowanie rozprawy doktorskiej, urlop na przygotowanie się do obrony rozprawy doktorskiej lub zarówno na przygotowanie rozprawy, jak i na przygotowanie się do obrony.

Jak wskazuje B. Pietrzyk Tobiasz, przepisy prawne nie określają terminu, kiedy pracownik nabywa uprawnienie do urlopu. Autorka zaznacza, że w praktyce z urlopu na przygotowanie rozprawy doktorskiej można skorzystać do czasu ukończenia kształcenia w szkole doktorskiej bądź wszczęcia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora – w razie przygotowywania rozprawy w trybie eksternistycznym, a z urlopu na przygotowanie się do obrony po dopuszczeniu kandydata do obrony (B. Pietrzyk-Tobiasz, *Komentarz do art. 196 PSWiN*, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza*, Warszawa 2024).

Przepisy ustawy nie wskazują wymaganej formy złożenia wniosku. Można ją zatem uzgodnić już z samym pracodawcą. Wydaje się jednakże, że wniosek powinien zawierać obligatoryjnie jeden element, a mianowicie wskazanie przestanki udzielenia urlopu. Doktorant powinien również dołączyć do wniosku dowód wskazujący na możliwość skorzystania z tego uprawnienia.

Za okres urlopu doktorantowi przysługuje wynagrodzenie ustalane jak za urlop wypoczynkowy.

Podstawa prawna

art. 196 PSWiN, art. 154 § 2 Kodeksu pracy (KP)

Wzór wniosku o udzielenie ww. urlopu: B. Pietrzyk-Tobiasz, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza*, Warszawa 2024, Legalis. (publikacja dostępna w *open access* - [LINK](#))

§ 3. Prawo do nieodpłatnego kształcenia w szkole doktorskiej

1. Za kształcenie doktorantów nie pobiera się opłat.

2. Uczelnia publiczna może pobierać opłaty za usługi edukacyjne związane z:

- 1) kształceniem na studiach niestacjonarnych;
- 2) powtarzaniem określonych zajęć na studiach stacjonarnych z powodu niezadowalających wyników w nauce;
- 3) kształceniem na studiach w języku obcym;
- 4) prowadzeniem zajęć nieobjętych programem studiów;
- 5) kształceniem cudzoziemców na studiach stacjonarnych w języku polskim.

2. Uczelnia publiczna może pobierać opłaty również za:

- 1) przeprowadzenie rekrutacji;
- 2) przeprowadzenie potwierdzania efektów uczenia się;
- 3) wydanie indeksu i legitymacji studenckiej oraz duplikatów tych dokumentów;
- 4) wydanie dodatkowego odpisu dyplomu ukończenia studiów lub odpisu suplementu do dyplomu w języku obcym, o którym mowa w art. 77 ust. 2;
- 5) wydanie duplikatu dyplomu ukończenia studiów i suplementu do dyplomu;
- 6) korzystanie z domów studenckich i stołówek studenckich.

3. Uczelnia publiczna ustala warunki i tryb zwalniania z opłat, o których mowa w ust. 1 i 2.

Na mocy przepisu wskazanego w art. 198 ust. 8 PSWiN, doktoranci szkół doktorskich mają prawo do nieodpłatnego kształcenia. Jak słusznie zauważa się w doktrynie, regulacja ta wyklucza pobieranie wobec doktorantów opłat i nakładanie na nich w szkole doktorskiej innych zobowiązań finansowych, które kwalifikowane być mogą jako składające się na proces kształcenia (K. Koźmiński, *Komentarz do art. 198 PSWiN*, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza*, Warszawa 2024).

Ł. Kierznowski wskazuje, że wskazany wyżej przepis należy odczytywać w nawiązaniu do art. 79 PSWiN (Ł. Kierznowski, *Szkoły Doktorskie, komentarz do art. 198-216 oraz 259-264 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, Warszawa 2018, s. 26).

Oznacza to, że podmioty prowadzące kształcenie doktorantów mogą pobierać od doktorantów niektóre opłaty wynikające wprost z przepisów prawa powszechnie obowiązującego dotyczące czynności niezwiązanych bezpośrednio z samym procesem kształcenia - za przeprowadzenie rekrutacji, przeprowadzenie potwierdzania efektów uczenia się i korzystanie z domów studenckich i stołówek studenckich. Podmiot może jednakże ustalić zasady zwalniania doktorantów z obowiązku uiszczania tego typu opłat (por. Ł. Kierznowski, *Szkoły Doktorskie. Komentarz do art. 198-216 oraz 259-264 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, Warszawa 2018, s. 27).

Podstawa prawna

art. 79 i 198 ust. 8 PSWiN

§ 4. Prawo do przedłużenia terminu na złożenie rozprawy doktorskiej

1. Kształcenie doktorantów trwa od 6 do 8 semestrów.

2. Doktoranta skreśla się z listy doktorantów w przypadku niezłożenia rozprawy doktorskiej w terminie określonym w indywidualnym planie badawczym.

3. Indywidualny plan badawczy określa termin złożenia rozprawy doktorskiej. Termin ten może być przedłużony, nie dłużej jednak niż o 2 lata, na zasadach określonych w regulaminie szkoły doktorskiej.

4. Regulamin szkoły doktorskiej określa organizację kształcenia w zakresie nieuregulowanym w ustawie, w szczególności warunki przedłużania terminu złożenia rozprawy doktorskiej.

Kształcenie w szkole doktorskiej trwa co do zasady od 6 do 8 semestrów. Kształcenie wyrażono zatem w semestrach. Jak wynika natomiast z art. 66 PSWiN, rok akademicki trwa od dnia 1 października do dnia 30 września i dzieli się na 2 semestry. W literaturze słusznie wskazano zatem, że „podmiot prowadzący szkołę doktorską musi kształcenie doktorantów nie tylko zamknąć w ramach od 6 do 8 semestrów, ale w jednym roku akademickim, tj. w okresie od 1 października do 30 września może pomieścić dokładnie 2 semestry” (Ł. Kierznowski, *Szkoły doktorskie. Komentarz do art. 198-216 oraz 259-264 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, Warszawa 2018, s. 44).

Ustawa wyposaża jednakże doktorantów w prawo do przedłużenia terminu na złożenie rozprawy doktorskiej. Doktorant może przedłużyć ten termin maksymalnie o 2 lata. Należy podkreślić, że przepisy ustawy nie regulują zasad korzystania z takiej możliwości. Reguły te powinny zostać określone w regulaminie szkoły doktorskiej. Regulamin może zatem przewidywać konkretne przesłanki przedłużenia terminu złożenia rozprawy doktorskiej (np. konieczność prowadzenia długoterminowych badań, zaistnienie poważnych problemów zdrowotnych, konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem/niesamodzielnym członkiem rodziny).

Przedstawiciele doktryny wskazują, że przedłużenie terminu złożenia rozprawy doktorskiej oznacza kontynuację kształcenia w szkole doktorskiej, a zatem również statusu doktoranta i związanych z nim uprawnień, z uwzględnieniem czasowego

ograniczenia niektórych z nich, np. prawa do pobierania stypendium doktoranckiego [H. Izdebski, w: J.M. Zieliński, H. Izdebski, *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, 2023, kom. do art. 204, 4; Ł. Kierznowski, *Szkoły doktorskie*, s. 60; M. Pyter, w: A. Balicki, M. Pyter, B. Zięba (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, 2021, kom. do art. 204].

W okresie przedłużenia terminu na złożenie rozprawy doktorskiej (w przypadku kształcenia trwającego 8 semestrów) doktorantom nie przysługuje już zatem stypendium doktoranckie. Należy jednakże podkreślić, że 14 lutego 2023 r. Ministerstwo Edukacji i Nauki wydało komunikat skierowany do podmiotów prowadzących szkoły doktorskie w sprawie możliwości przedłużenia terminu złożenia rozprawy doktorskiej w związku z sytuacją pandemiczną. W komunikacie wskazano, że podmioty prowadzące szkoły doktorskie w zależności od własnej sytuacji finansowej mogą przyznać tej grupie doktorantów, którzy przekroczyli łączny okres 4 lat otrzymywania stypendium doktoranckiego w szkołach doktorskich i złożyli wniosek o przedłużenie terminu złożenia rozprawy doktorskiej środki na przygotowanie rozprawy doktorskiej, niebędące stypendium doktoranckim. W komunikacie zaznaczono również to, że doktoranci korzystający z przedłużeń są nadal wliczani do wskaźnika doktoranckiego subwencji (zob. Komunikat do podmiotów prowadzących szkoły doktorskie w sprawie możliwości przedłużenia terminu złożenia rozprawy doktorskiej w związku z sytuacją pandemiczną, <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/komunikat-do-podmiotow-prowadzacych-szkoly-doktorskie-w-sprawie-mozliwosci-przedluzenia-terminu-zlozenia-rozprawy-doktorskiej-w-zwiazku-z-sytuacja-pandemiczna>, dostęp 10.10. 2024 r.).

Zaznaczenia wymaga, że w przypadku odmowy udzielenia doktorantowi przedłużenia terminu na złożenie rozprawy doktorskiej oraz niezłożenia przez niego rozprawy doktorskiej w terminie określonym w indywidualnym planie badawczym, osoba kierująca szkołą doktorską jest zobligowana do skreślenia doktoranta z listy.

Podstawa prawna

art. 201 ust. 1, art. 203 ust. 1 pkt 2 i 204 ust. 2 PSWiN

Wzór wniosku o udzielenie przedłużenia: B. Pietrzyk-Tobiasz, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza*, Warszawa 2024, Legalis. (publikacja dostępna w open access - [LINK](#))

§ 5. Prawo do zawieszenia kształcenia w szkole doktorskiej

1. Kształcenie, na wniosek doktoranta, jest zawieszane na okres odpowiadający czasowi trwania urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego oraz urlopu rodzicielskiego, określonych w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

Łączny okres otrzymywania stypendium doktoranckiego w szkołach doktorskich nie może przekroczyć 4 lat.

3. Do okresu tego nie wlicza się okresu zawieszenia.

PSWiN przewiduje prawo do zawieszenia przez doktoranta kształcenia na okres odpowiadający czasowi trwania urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego oraz urlopu rodzicielskiego, określonych w Kodeksie pracy. Uprawnienie jest przejawem regulacji o charakterze prorodzinnym. Jak podkreśla się bowiem w doktrynie, okres kształcenia doktoranckiego pokrywa się z tradycyjnym okresem przypadającym na zakładanie rodziny (*I. Florczak [w:] Komentarz do wybranych przepisów ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce [w:] Akademickie prawo zatrudnienia. Komentarz, red. K. W. Baran, Warszawa 2020, art. 204*).

Należy zaznaczyć, że doktorant nie musi skorzystać z tego prawa. Samodzielnie decyduje, czy jest w stanie kontynuować kształcenie w szkole bez wykorzystywania instytucji zawieszenia kształcenia. Jest ono zawieszane wyłącznie na wniosek doktoranta w okresach dopuszczalnych w Kodeksie pracy związanych z poszczególnymi urloпами wymienionymi w PSWiN (*B. Pietrzyk-Tobiasz, Komentarz do art. 204 PSWiN, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza, Warszawa 2024*).

Doktorant może ubiegać się o zawieszenie na okres odpowiadający czasowi trwania urlopu macierzyńskiego/na warunkach urlopu macierzyńskiego/ojcowskiego, a następnie urlopu rodzicielskiego. Można też złożyć wniosek obejmujący jednocześnie oba wskazane okresy (*B. Pietrzyk-Tobiasz, Komentarz do art. 204 PSWiN, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza, Warszawa 2024*).

Wniosek o zawieszenie kształcenia można złożyć na każdym etapie kształcenia pamiętając o tym, że zostanie on udzielony z uwzględnieniem przepisów Kodeksu pracy.

Zaznaczenia wymaga, że w okresie zawieszenia kształcenia w szkole doktorskiej do ustalenia wysokości stypendium doktoranckiego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące ustalania zasiłku macierzyńskiego, z tym że przez podstawę wymiaru zasiłku rozumie się wysokość miesięcznego stypendium doktoranckiego przysługującego w dniu złożenia wniosku o zawieszenie. W okresie zawieszenia kształcenia doktorant otrzymuje zatem stypendium doktoranckie z mocy samego prawa.

Regulamin szkoły doktorskiej powinien regulować tryb składania wniosków o zawieszenie kształcenia oraz wymagania formalne wobec formy samego wniosku. Należy jednakże podkreślić, że organ prowadzący szkołę doktorską nie może odmówić doktorantowi udzielenia zawieszenia kształcenia w przypadku, gdy spełnia on przesłanki wskazane w art. 204 ust. 3 PSWiN (*Opinia prawna w przedmiocie świadczeń wypłacanych w czasie zawieszenia kształcenia w szkole doktorskiej z 23.10.2021 r. znak KR.D.RPD.147.1.2021, <https://krd.edu.pl/wpcontent/uploads/2022/09/Swiadczenia-w-okresie-zawieszenia.pdf>, dostęp: 10.10.2024 r.*).

Warto również wskazać, że regulamin szkoły doktorskiej może przewidywać inne możliwości zawieszenia kształcenia/przerwy w kształceniu (np. w przypadkach takich jak długotrwała choroba, realizacja prestiżowego stażu naukowego, konieczność opieki nad chorym członkiem rodziny). W czasie przerwy/zawieszenia z innych przyczyn przewidzianych w regulaminie szkoły doktorskiej doktorant powinien otrzymywać stypendium doktoranckie. Należy jednakże podkreślić, że okres wypłaty stypendium podczas takiej przerwy/zawieszenia liczy się do maksymalnego 4-letniego okresu otrzymywania stypendium doktoranckiego. Wypłacanie wskazanego świadczenia podczas przerwy/zawieszenia wiąże się zatem z tym, że doktorant po powrocie do kształcenia w szkole doktorskiej będzie pobierał stypendium przez krótszy okres (skrócony o czas przerwy/zawieszenia).

Podstawa prawna

art. 204 ust. 3, art. 209 ust. 2 i 3 PSWiN

§ 6. Prawo do zapewnienia możliwości kontynuowania kształcenia w innej szkole doktorskiej w przypadku zaprzestania kształcenia doktorantów w danej dyscyplinie

1. W przypadku zaprzestania kształcenia doktorantów w danej dyscyplinie, podmiot prowadzący szkołę doktorską zapewnia doktorantom przygotowującym w tej dyscyplinie rozprawę doktorską możliwość kontynuowania kształcenia w innej szkole doktorskiej w tej dyscyplinie.
2. W przypadku braku szkoły doktorskiej prowadzącej kształcenie w danej dyscyplinie, podmiot prowadzący szkołę doktorską, w której zaprzestano kształcenia, pokrywa osobom, które utraciły możliwość ukończenia kształcenia, koszty postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w trybie eksternistycznym.

Doktoranci posiadają prawo do zapewnienia możliwości kontynuowania kształcenia w innej szkole doktorskiej w sytuacji zaprzestania kształcenia w danej dyscyplinie. Taka sytuacja może mieć miejsce np. w przypadku negatywnej oceny jakości kształcenia w szkole dokonanej przez Komisję Ewaluacji Nauki. Podkreślić należy, że realizacja procedury przeniesienia doktoranta z jednej szkoły doktorskiej do drugiej uzależniona jest od wyrażenia przez doktoranta zgody na takie działanie.

Ustawa określa również alternatywne rozwiązanie w sytuacji, gdy doktorant nie ma możliwości kształcenia się w innej szkole w tej samej dyscyplinie lub nie wyraża zgody na przeniesienie. W tego typu przypadkach podmiot prowadzący szkołę doktorską pokrywa doktorantowi koszty postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w trybie eksternistycznym.

Jak trafnie wskazuje K. Koźmiński, w założeniu celem przepisu ustawy regulującego tę kwestię miało być zabezpieczenie toku kształcenia doktorantów oraz ich praw i interesów oparte na słusznym założeniu, że ustawodawca powinien eliminować, bądź przynajmniej minimalizować negatywne skutki spowodowane zaprzestaniem kształcenia w danej dyscyplinie przez podmiot prowadzący szkołę doktorską (K. Koźmiński, *Komentarz do art. 206 PSWiN*, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta - komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza*, Warszawa 2024).

Podstawa prawna

art. 206 ust. 1 - 2 PSWiN

§ 7. Prawo do przerw wypoczynkowych

1. Doktorantowi przysługuje prawo do przerw wypoczynkowych w wymiarze nieprzekraczającym 8 tygodni w roku.

Każdy doktorant kształcący się w szkole doktorskiej posiada prawo do wykorzystania przerw wypoczynkowych. Należy jednakże podkreślić, że jest to uprawnienie doktoranta, a zatem doktorant samodzielnie decyduje czy, taka przerwa w ciągu konkretnego roku kalendarzowego jest mu potrzebna. Co istotne, doktorant nie musi wykorzystywać jednorazowo przerwy w maksymalnym wymiarze czasu wskazanym w ustawie. Może skorzystać z kilku przerw pamiętając o tym, że ich łączny wymiar nie może przekroczyć 8 tygodni.

Jak wynika już z samej nazwy tego uprawnienia, przerwa powinna mieć charakter wypoczynkowy. Słusznie zauważa się zatem w literaturze, że w okresie przebywania na przerwie doktorant nie powinien być zobowiązany do realizacji indywidualnego planu badawczego i programu kształcenia. Skorzystanie z niej nie powoduje jednakże wstrzymania biegu terminów określonych w ustawie np. na przedstawienie indywidualnego planu badawczego czy podejście do oceny śródkresowej (B. Pietrzyk-Tobiasz, *Komentarz do art. 208 PSWiN*, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza*, Warszawa 2024). Doktorant może zatem wykorzystać przerwę na odpoczynek, ale musi pamiętać o konieczności realizacji w danym okresie wszystkich zadań wskazanych w indywidualnym planie badawczym i programie kształcenia.

Przedstawiciele literatury zwracają uwagę na to, że z przerw wypoczynkowych można korzystać nie tylko w okresie wolnym od zajęć dydaktycznych (P. Mroczkowski, *Ochrona prawnopracownicza doktorantów*, [w:] W. Kiełbasiński, M. Dorochowicz (red.), *Status doktorantów w ustawie 2.0*, Toruń 2022, s. 61). Trzeba jednak zaznaczyć, że zasady korzystania z tego uprawnienia mogą zostać unormowane w regulaminie szkoły doktorskiej.

Podstawa prawna

art. 208 ust. 1 PSWiN

§ 8. Prawo do zaliczenia okresu ukończonego kształcenia do okresu pracy

1. Doktorantowi, który uzyskał stopień doktora w wyniku ukończenia szkoły doktorskiej, okres kształcenia w tej szkole, nie dłuższy niż 4 lata, zalicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

2. Doktorantowi, który nie ukończył kształcenia w szkole doktorskiej z powodu:

1) podjęcia zatrudnienia w charakterze nauczyciela akademickiego lub pracownika naukowego,

2) zaprzestania kształcenia doktorantów w danej dyscyplinie

– okres kształcenia w tej szkole, nie dłuższy niż 4 lata, zalicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze, o ile uzyskał stopień doktora.

Okres kształcenia w szkole doktorskiej nie dłuższy niż 4 lata może być zaliczony do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze. „W przypadku 8-semesteralnych szkół doktorskich zaliczeniu podlega okres podstawowego czasu kształcenia, natomiast w przypadku szkół 6-semesteralnych zaliczenie może objąć także okres przedłużenia terminu na złożenia rozprawy w wymiarze nieprzekraczającym roku” (B. Pietrzyk-Tobiasz, *Komentarz do art. 208 PSWiN*, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza*, Warszawa 2024).

Podkreślić jednakże należy, że obligatoryjnymi warunkami zaliczenia okresu kształcenia w szkole doktorskiej do okresu pracy są – ukończenie kształcenia oraz uzyskanie stopnia naukowego doktora.

Ustawa określa jednakże dwa przypadki, w których pomimo braku ukończenia kształcenia w szkole doktorskiej, danej osobie zalicza się okres kształcenia do okresu pracy o ile uzyskała ona później stopień doktora. Przypadki te dotyczą nieukończenia kształcenia z powodu podjęcia zatrudnienia w charakterze nauczyciela akademickiego lub pracownika naukowego oraz zaprzestania kształcenia doktorantów w danej dyscyplinie.

Podstawa prawna

art. 208 ust. 2 i 3 PSWiN

§ 9. Prawo do otrzymania legitymacji doktoranta

1. Podmiot prowadzący szkołę doktorską wydaje doktorantowi legitymację doktoranta.
2. Podmiot prowadzący szkołę doktorską, w której doktorant zagranicznej uczelni lub instytucji naukowej odbywa część kształcenia, wydaje temu doktorantowi, na jego wniosek, legitymację doktoranta.

Każdy doktorant kształcący się w szkole doktorskiej posiada prawo do otrzymania legitymacji doktoranta. Na szkole doktorskiej ciąży zatem obowiązek do jej wydania. Doktorant nie musi kierować do władz szkoły żadnego wniosku z prośbą o jej otrzymanie. Zaznaczenia wymaga, że legitymacja stanowi dokument potwierdzający posiadanie statusu doktoranta (M. Dokowicz, [w:] J. Woźnicki (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, 2019, kom. do art. 208).

Zgodnie z art. 204 ust. 1 PSWiN, kształcenie doktoranta kończy się z chwilą złożenia rozprawy doktorskiej wraz z pozytywną opinią promotora w szkole doktorskiej. Ukończenie kształcenia skutkuje utratą statusu doktoranta, a zatem również wszystkich przywilejów z tym związanych takich jak np. posiadanie legitymacji. W literaturze podkreśla się, że po złożeniu rozprawy doktorskiej szkoła może domagać się od doktoranta jej zwrotu (zob. B. Pietrzyk-Tobiasz, *Komentarz do art. 208 PSWiN*, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza*, Warszawa 2024).

Legitymację doktoranta otrzymać mogą również doktoranci zagraniczni kształcący się przez określony czas w polskiej szkole doktorskiej. W tym przypadku jednakże dokument ten wydaje się na wniosek doktoranta zagranicznego.

Warto również zaznaczyć, że niedopuszczalne jest pobieranie opłaty za wydanie legitymacji doktoranta (Ł. Kierznowski, *Komentarz do art. 208 PSWiN*, [w:] A. Jakubowski (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, Warszawa 2023).

Podstawa prawna

art. 208 ust. 4 i 5 PSWiN

§ 10. Prawo do otrzymywania stypendium doktoranckiego

1. Doktorant nieposiadający stopnia doktora otrzymuje stypendium doktoranckie.
2. Stypendium doktoranckie nie przysługuje doktorantowi, którego kształcenie w szkole doktorskiej wiąże się z obowiązkiem zatrudnienia w podmiocie prowadzącym szkołę doktorską:
 - 1) na podstawie umowy o pracę;
 - 2) z wynagrodzeniem, którego wysokość przekracza wysokość wynagrodzenia profesora.
3. Łączny okres otrzymywania stypendium doktoranckiego w szkołach doktorskich nie może przekroczyć 4 lat.
4. Do okresu 4 lat, nie wlicza się okresu zawieszenia oraz okresu kształcenia w szkole doktorskiej w przypadku, o którym mowa w art. 206 ust. 2 PSWiN.
5. Wysokość miesięcznego stypendium doktoranckiego wynosi co najmniej:
 - 1) 37% wynagrodzenia profesora – do miesiąca, w którym została przeprowadzona ocena śródkresowa;
 - 2) 57% wynagrodzenia profesora – po miesiącu, w którym została przeprowadzona ocena śródkresowa.
6. Wysokość stypendium doktoranckiego może być uzależniona od osiągnięć doktoranta.
7. W okresie zawieszenia kształcenia do ustalenia wysokości stypendium doktoranckiego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące ustalania zasiłku macierzyńskiego, z tym że przez podstawę wymiaru zasiłku rozumie się wysokość miesięcznego stypendium doktoranckiego przysługującego w dniu złożenia wniosku o zawieszenie.
8. Doktorant posiadający orzeczenie o niepełnosprawności, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie, o którym mowa w art. 5 oraz art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, otrzymuje stypendium doktoranckie przed oceną śródkresową w wysokości zwiększonej o 30% kwoty.

9. Doktorant, który złożył rozprawę doktorską w terminie wcześniejszym niż termin ukończenia kształcenia przewidziany w programie kształcenia, otrzymuje stypendium doktoranckie do dnia, w którym upływa termin ukończenia kształcenia, jednak nie dłużej niż przez 6 miesięcy.

10. Stypendium doktoranckie wypłaca podmiot prowadzący szkołę doktorską.

11. Obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są otrzymującymi stypendium doktoranckie doktorantami.

12. Obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

13. Dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi.

Doktoranci nieposiadający stopnia doktora są uprawnieni do pobierania stypendium doktoranckiego maksymalnie przez 4 lata. Podkreślić przy tym należy, że do okresu 4 lat, nie wlicza się okresu zawieszenia na okres odpowiadający czasowi trwania urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego oraz urlopu rodzicielskiego oraz okresu kształcenia w szkole doktorskiej w przypadku w którym z powodu zaprzestania kształcenia doktorantów w danej dyscyplinie nie ma możliwości kontynuacji kształcenia w innej szkole doktorskiej.

Stypendium doktoranckie ma charakter bezzwrotny. Osoby, które zrezygnują z kształcenia lub zostaną skreślone z listy doktorantów nie są zatem zobowiązane do oddania otrzymanych świadczeń.

Stypendium doktoranckie nie przysługuje osobom, których kształcenie w szkole doktorskiej wiąże się z obowiązkiem zatrudnienia w podmiocie prowadzącym szkołę doktorską na umowę o pracę z wynagrodzeniem, którego wysokość przekracza wysokość wynagrodzenia profesora.

Przepisy prawne wskazują minimalne wysokości stypendium, jakie powinny wypłacać podmioty prowadzące kształcenie. Zaznaczyć trzeba, że mogą one podjąć decyzję o zwiększeniu wysokości stypendium doktoranckiego. Ponadto możliwe jest również zwiększenie wysokości stypendium z uwagi na osiągnięcia doktorantów. W tym wypadku zwiększenie obejmować może zatem jedynie wybraną grupę doktorantów wyróżniających się osiągnięciami o charakterze naukowym czy też organizacyjnym.

Co istotne, doktoranci pobierający stypendium podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym, a ubezpieczeniu wypadkowemu. Nieobligatoryjne jest natomiast ubezpieczenie chorobowe. Doktoranci mogą przystąpić do niego na wniosek.

Doktoranci niepodlegający obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego. Doktoranci, którzy ukończyli 26 rok życia zostaną zatem zgłoszeni przez podmiot doktoryzujący do ubezpieczenia zdrowotnego wówczas, gdy nie podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu takiego jak np. umowa o pracę czy też umowa zlecenie. Zaznaczyć jednakże trzeba, że doktoranci, którzy odbywają kształcenie w Rzeczypospolitej Polskiej, nieposiadający obywatelstwa państwa członkowskiego UE lub EFTA, lub Zjednoczonego Królestwa i niebędący osobami (legalnie zamieszkującymi na terytorium innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego UE lub EFTA, lub Zjednoczonego Królestwa oraz osoby inne niż te wskazane, jeżeli zostały uznane za osoby pochodzenia polskiego w rozumieniu przepisów o repatriacji lub posiadają ważną Kartę Polaka), są ubezpieczeni, jeśli ubezpieczają się dobrowolnie (W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, *Komentarz do art. 209 PSWiN*, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza*, Warszawa 2024).

Podstawa prawna

art. 209 ust. 1-9 PSWiN, art. 6 ust. 1 pkt 7b, 11 ust. 2 i 12 ust. 1 SysUbSpołU, art. 66 ust. 1 pkt 20 ŚOZŚrPubU

Orzeczenia

Wyrok WSA w Warszawie z dnia 8 kwietnia 2022 r., II SA/Wa 3341/21, Legalis

§ 11. Prawo do ubiegania się o kredyt studencki

1. Doktorant może ubiegać się o kredyt studencki. Przepisy o kredytach studenckich stosuje się odpowiednio, z tym że:

- 1) kredyt może otrzymać doktorant, który nie ukończył 35. roku życia;
- 2) kredyt jest udzielany na okres kształcenia w szkole doktorskiej tylko raz, nie dłużej niż na 4 lata.

2. Minister ogłasza w BIP na swojej stronie podmiotowej wysokość miesięcznego dochodu na osobę w rodzinie osoby ubiegającej się o kredyt studencki uprawniającą do otrzymania kredytu studenckiego w danym roku akademickim.

Doktorant kształcący się w szkole doktorskiej podobnie jak student może ubiegać się o kredyt studencki.

W stosunku do doktorantów wskazano jednakże dwie odmienności w porównaniu do regulacji dotyczących studentów. Po pierwsze, kredyt może otrzymać doktorant, który nie ukończył 35. roku życia podczas gdy w przypadku studentów kredyt może otrzymać student, który nie ukończył 30. roku życia; po drugie, kredyt jest udzielany na okres kształcenia w szkole doktorskiej tylko raz, nie dłużej niż na 4 lata podczas gdy w przypadku studentów kredyt studencki jest udzielany na okres studiów tylko raz, nie dłużej niż na 6 lat (Ł. Kierznowski, *Komentarz do art. 210 PSWiN*, [w:] A. Jakubowski (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, Warszawa 2023).

Kredyt studencki może otrzymać doktorant, którego przeciętny miesięczny dochód w rodzinie za rok poprzedzający rok złożenia wniosku jest niższy lub równy kwocie określonej na podstawie art. 98 ust. 4 PSWiN (wysokość miesięcznego dochodu w rodzinie uprawniającego do otrzymania kredytu w danym roku akademickim ogłasza Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej).

Podstawa prawna

art. 98 ust. 4 i 210 PSWiN

§ 12. Prawo do zakwaterowania w domu studenckim i wyżywienia w stołówce studenckiej

1. Doktorant może ubiegać się o:

1) zakwaterowanie w domu studenckim uczelni lub wyżywienie w stołówce studenckiej uczelni,

2) zakwaterowanie małżonka lub dziecka w domu studenckim uczelni

- na zasadach i w trybie określonych w regulaminie świadczeń dla studentów.

Doktoranci posiadają prawo do ubiegania się o zakwaterowanie siebie, małżonka lub dziecka w domu studenckim, a także prawo do wyżywienia w stołówce studenckiej. Jak podkreśla się w literaturze, wyżywienie w stołówce studenckiej uczelni przysługuje wyłącznie doktorantowi, a nie również jego małżonkowi lub dziecku (B. Pietrzyk-Tobiasz, *Komentarz do art. 211 PSWiN, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza, Warszawa 2024*).

Co istotne, świadczenia na mocy ustawy przysługują tylko doktorantom kształcącym się w uczelniach (zob. Ł. Kierznowski, *Komentarz do art. 211 PSWiN, [w:] A. Jakubowski (red.), Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, Warszawa 2023*).

Doktoranci mogą ubiegać się o te świadczenia na zasadach i w trybie określonych w regulaminie świadczeń dla studentów.

Podstawa prawna

art. 211 PSWiN

Orzeczenia

Wyrok WSA w Gdańsku z 27.3.2020 r., III SAB/Gd 13/20, Legalis

§ 13. Prawo do ulgi za przejazdy publicznymi środkami komunikacji miejskiej i publicznym transportem zbiorowym

1. Jednostka samorządu terytorialnego może przyznać osobom legitymującym się legitymacją doktoranta ulgi w opłatach za przejazdy publicznymi środkami komunikacji miejskiej.
2. Do ulgi 51% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych, na podstawie biletów jednorazowych, są uprawnieni doktoranci do ukończenia 35 roku życia.
3. Do ulgi 51% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych i pospiesznych, na podstawie imiennych biletów miesięcznych, są uprawnieni doktoranci do ukończenia 35 roku życia.
4. Do ulgi 51% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej, na podstawie biletów imiennych miesięcznych, są uprawnieni doktoranci do ukończenia 35 roku życia.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą przyznać doktorantom legitymującym się legitymacją doktoranta ulgi w opłatach za przejazdy publicznymi środkami komunikacji miejskiej. Ustawodawca nie nałożył na nie obowiązku w tym zakresie.

Podkreślić trzeba, że ustalenie wysokości ulgi należy do kompetencji jednostki samorządu terytorialnego.

Należy jednakże podkreślić, że doktorantom przysługują ulgi przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych z mocy samego prawa. Ponadto doktoranci uprawnieni są również do ulgi przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego.

Podstawa prawna

art. 214 PSWiN, art. 4 ust. 4b, 4 ust. 6b i 5 ust. 1b ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (UlgowyPrzejU)

§ 14. Prawo do zrzeszania się w organizacjach doktorantów

1. Doktoranci mają prawo zrzeszania się w organizacjach doktorantów w podmiocie prowadzącym szkołę doktorską.
2. Do organizacji doktorantów oraz stowarzyszeń, które nie zrzeszają innych członków oprócz doktorantów, studentów i pracowników uczelni, stosuje się odpowiednio przepisy art. 111 ust. 2–5 PSWiN.

Doktoranci mają prawo do zrzeszania się w organizacjach doktorantów funkcjonujących w danym podmiocie doktoryzującym (np. kołach naukowych, związkach sportowych). Co istotne, wskazane organizacje mogą zrzeszać nie tylko doktorantów, ale również inne grupy funkcjonujące w społeczności akademickiej, np. studentów, pracowników uczelni czy też inne osoby (*I. Florczak [w:] Komentarz do wybranych przepisów ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce [w:] Akademickie prawo zatrudnienia. Komentarz, red. K. W. Baran, Warszawa 2020, art. 216*).

Do organizacji doktorantów, które zrzeszają wyłącznie doktorantów, studentów i pracowników uczelni, stosuje się odpowiednio przepisy art. 111 ust. 2–5 PSWiN.

Podstawa prawna

art. 216 PSWiN

OBOWIĄZKI DOKTORANTA

§ 1. Obowiązek odbycia praktyk zawodowych

1. Program kształcenia może przewidywać odbywanie praktyk zawodowych w formie prowadzenia zajęć lub uczestniczenia w ich prowadzeniu, w wymiarze nieprzekraczającym 60 godzin dydaktycznych rocznie.

Podmioty prowadzące szkoły doktorskie mogą przewidywać w programach kształcenia obowiązek realizacji praktyk dydaktycznych.

Program kształcenia może przewidywać odbywanie praktyk zawodowych w formie prowadzenia zajęć lub uczestniczenia w ich prowadzeniu, w wymiarze nieprzekraczającym 60 godzin dydaktycznych rocznie.

W celu ustalenia zasad i wymiaru odbywania przez doktoranta praktyk dydaktycznych należy zatem zweryfikować przepisy określone w programie kształcenia. To w tym akcie prawnym można bowiem ustanawiać taki obowiązek, a przepisy regulaminu szkoły doktorskiej mogą go powielać (Ł. Kierznowski, *Komentarz do art. 201 PSWiN [w:] A. Jakubowski (red.), Prawo o szkolnictwie wyższym. Komentarz, Warszawa 2023.*

Jak zauważa się w literaturze, każda godzina zajęć prowadzonych przez doktoranta poza ustawowym limitem (a zatem 60 godzin rocznie w okresie 4 lat kształcenia w szkole doktorskiej) nie może zostać zakwalifikowana jako praktyki zawodowe. Realizacja przez doktoranta praktyk poza limitem określonym w programie kształcenia, wymaga zawarcia właściwej umowy stanowiącej podstawę do wykonywania pracy polegającej na prowadzeniu przez doktoranta zajęć dydaktycznych (I. Florczak [w:] *Komentarz do wybranych przepisów ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce [w:] Akademickie prawo zatrudnienia. Komentarz, red. K. W. Baran, Warszawa 2020, art. 201).*

Podstawa prawna

art. 201 ust. 5 PSWiN

§ 2. Obowiązek opracowania indywidualnego planu badawczego

1. Doktorant, w uzgodnieniu z promotorem lub promotorami, opracowuje indywidualny plan badawczy zawierający w szczególności harmonogram przygotowania rozprawy doktorskiej i przedstawia go podmiotowi prowadzącemu szkołę doktorską w terminie 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia kształcenia. W przypadku wyznaczenia promotora pomocniczego plan jest przedstawiany po zaopiniowaniu przez tego promotora.

2. Indywidualny plan badawczy określa termin złożenia rozprawy doktorskiej. Termin ten może być przedłużony, nie dłużej jednak niż o 2 lata, na zasadach określonych w regulaminie szkoły doktorskiej.

Na doktoranta nałożono obowiązek opracowania w uzgodnieniu z promotorem lub promotorami indywidualnego planu badawczego.

Indywidualny plan badawczy przygotowany przez doktoranta musi zawierać harmonogram przygotowania rozprawy doktorskiej i termin złożenia rozprawy doktorskiej. Dodatkowe obligatoryjne elementy mogą być wymagane przez dany podmiot doktoryzujący i dotyczyć np. konieczności przygotowania publikacji czy czynnego udziału w konferencjach naukowych. Podmioty doktoryzujące mogą również udostępniać wzory indywidualnych planów badawczych do uzupełnienia.

W przypadku, gdy regulamin szkoły doktorskiej tego nie wyklucza, doktorant może wprowadzić do indywidualnego planu badawczego również własne elementy, które są znaczące z punktu widzenia prowadzonych przez niego badań naukowych (B. Pietrzyk-Tobiasz, *Indywidualny plan badawczy*, [w:] W. Kiełbasiński, M. Dorołowicz (red.), *Status doktorantów*, s. 34).

Doktorant ma obowiązek przedstawienia indywidualnego planu badawczego w terminie 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia kształcenia. Bieg wskazanego terminu rozpoczyna się od dnia rozpoczęcia kształcenia, a więc od chwili złożenia ślubowania (B. Pietrzyk-Tobiasz, *Komentarz do art. 202 PSWiN*, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza*, Warszawa 2024).

Podstawa prawna

art. 202 ust. 1 i 204 ust. 2 PSWiN

§ 3. Obowiązek postępowania zgodnie z regulaminem szkoły doktorskiej

1. Doktorant jest obowiązany postępować zgodnie z regulaminem szkoły doktorskiej.
2. Doktorant może być skreślony z listy doktorantów w przypadku niewywiązywania się z obowiązków, o których mowa w art. 207.

Każdy doktorant kształcący się w szkole doktorskiej jest zobowiązany do postępowania zgodnie z jej regulaminem. Obowiązek ten powstaje z chwilą złożenia ślubowania (W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, *Komentarz do art. 207 PSWiN*, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza, Warszawa 2024*).

Podkreślić należy, że niewywiązywanie się z tego obowiązku stanowi fakultatywną przesłankę skreślenia z listy doktorantów. W przypadku wystąpienia takiej przesłanki, doktorant może lecz nie musi zostać skreślony z listy doktorantów. Należy zatem jednoznacznie podkreślić, że skreślenie w trybie fakultatywnym charakteryzuje się tym, że jego zastosowanie zależy od decyzji właściwego organu. Organ posiada zatem uprawnienie, a nie obowiązek wykorzystania wobec danego doktoranta instytucji skreślenia fakultatywnego.

Jak podkreśla się w literaturze, w przypadku skreślenia fakultatywnego decyzja zapada w ramach tzw. swobodnego uznania organu. Swobodne uznanie nie oznacza jednakże arbitralności organu w podejmowaniu tego rodzaju decyzji, ale co więcej - wiąże się z koniecznością rzetelnej i szczególnie wnikliwej analizy wszelkich okoliczności sprawy (B. Pietrzyk-Tobiasz, *Komentarz do art. 203 PSWiN*, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza, Warszawa 2024*).

Podstawa prawna

art. 203 ust. 2 i 207 ust. 1 PSWiN

Orzeczenia

Wyrok NSA z 12.6.2001 r., I SA 2521/00, Legalis

§ 4. Obowiązek realizacji programu kształcenia i indywidualnego planu badawczego

1. Doktorant jest obowiązany do realizacji programu kształcenia i indywidualnego planu badawczego.
2. Doktorant może być skreślony z listy doktorantów w przypadku niewywiązywania się z obowiązków, o których mowa w art. 207.

Doktoranci posiadają obowiązek realizacji programu kształcenia i indywidualnego planu badawczego. Obowiązek realizacji programu kształcenia powstaje z chwilą złożenia ślubowania, a obowiązek realizacji indywidualnego planu badawczego po przedstawieniu go podmiotowi prowadzącemu szkołę dokorską. (W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, *Komentarz do art. 207 PSWiN*, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny*. Komentarz | Linia orzecznicza, Warszawa 2024).

Zaznaczyć trzeba, że niewywiązywanie się z tego obowiązku także stanowi fakultatywną przesłankę skreślenia z listy doktorantów. W przypadku jej wystąpienia, doktorant może lecz nie musi zostać skreślony z listy doktorantów. Należy zatem jednoznacznie podkreślić, że skreślenie w trybie fakultatywnym charakteryzuje się tym, że jego zastosowanie zależy od decyzji właściwego organu. Organ posiada zatem uprawnienie, a nie obowiązek wykorzystania wobec danego doktoranta instytucji skreślenia fakultatywnego.

Jak podkreśla się w literaturze, w przypadku skreślenia fakultatywnego decyzja zapada w ramach tzw. swobodnego uznania organu. Swobodne uznanie nie oznacza jednakże arbitralności organu w podejmowaniu tego rodzaju decyzji, ale co więcej - wiąże się z koniecznością rzetelnej i szczególnie wnikliwej analizy wszelkich okoliczności sprawy (B. Pietrzyk-Tobiasz, *Komentarz do art. 203 PSWiN*, [w:] W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny*. Komentarz | Linia orzecznicza, Warszawa 2024).

Istotne jest również, że weryfikacja realizacji przez doktoranta indywidualnego planu badawczego następuje ponadto w ramach oceny śródkresowej, przeprowadzanej w połowie okresu kształcenia określonego w programie kształcenia, a w przypadku kształcenia trwającego 6 semestrów – w trakcie czwartego semestru. Ocena śródkresowa kończy się wynikiem pozytywnym albo negatywnym. Wynik oceny wraz z uzasadnieniem jest jawny.

LOKALNY AMBASADOR
PRAW DOKTORANTA 4.0
www.prawadoktoranta.pl

§

Podstawa prawna

art. 203 ust. 2 i 207 ust. 2 PSWiN

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Zadanie publiczne współfinansowane ze środków otrzymanych w 2024 r. od Ministra Nauki w ramach konkursu „Organizowanie i animowanie działań na rzecz środowiska akademickiego”.